

VOLDA KOMMUNE
Servicekontoret

Forhandlingsnemnda for Volda kommune
Ørsta kommune
Hornindal kommune
Stryn kommune
Sunnmøre Regionråd
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
KS Møre og Romsdal

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2014/137	2356/2016	020	SVK/ UNNISTRA	26.02.2016

MELDING OM POLITISK VEDTAK - KOMMUNEREFORMA - UTVIDING AV MANDAT

Vi melder med dette frå at kommunestyret den 25.02.16, hadde føre ovannemnde som sak PS 21/16, der det vart gjort slikt vedtak:

Kommunestyret syner til K-sak 760/15 pkt. 3. Det vert vidare synt til møte mellom ordførarane i Volda, Ørsta, Hornindal og Stryn.

Under føresetnad av at kommunestyra i Hornindal og ev også Stryn gjer initiativ overfor Volda og/el. Ørsta, vedtek kommunestyret at mandatet i pkt. 3 i ovannemnde sak vert utvida til også å gjelde forhandlingar om intensjonsplan med desse kommunane. Mandatet dekkjer både forhandlingar om mogleg samanslåing, og i alle høve samarbeid for å utvikle regionen med visjon om å kunne ta ein posisjon mellom Ålesund og Førde.

Sakutgreiinga følgjer vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Unni Strand
sekretær

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Asbjørn Moltudal	Arkivsak nr.:	2014/137
		Arkivkode:	020

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
23/16	Formannskapet	09.02.2016
21/16	Kommunestyret	25.02.2016

KOMMUNEREFORMA - UTVIDING AV MANDAT

Handsaming i kommunestyret:

Røysting:

Tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteken.

Vedtak i Kommunestyret - 25.02.2016

Kommunestyret syner til K-sak 760/15 pkt. 3. Det vert vidare synt til møte mellom ordførarane i Volda, Ørsta, Hornindal og Stryn.

Under føresetnad av at kommunestyra i Hornindal og ev også Stryn gjer initiativ overfor Volda og/el. Ørsta, vedtek kommunestyret at mandatet i pkt. 3 i ovannemnde sak vert utvida til også å gjelde forhandlingar om intensjonsplan med desse kommunane. Mandatet dekkjer både forhandlingar om mogleg samanslåing, og i alle høve samarbeid for å utvikle regionen med visjon om å kunne ta ein posisjon mellom Ålesund og Førde.

Handsaming i formannskapet:

Sakshandsamar Asbjørn Moltudal var til stades under handsaminga av saka.

Rådmannen orienterte om saka.

Ordføraren kom med slikt framlegg:

Kommunestyret syner til K-sak 760/15 pkt. 3. Det vert vidare synt til møte mellom ordførarane i Volda, Ørsta, Hornindal og Stryn.

Under føresetnad av at kommunestyra i Hornindal og ev også Stryn gjer initiativ overfor Volda og/el. Ørsta, vedtek kommunestyret at mandatet i pkt. 3 i ovannemnde sak vert utvida til også å gjelde forhandlingar om intensjonsplan med desse kommunane. Mandatet dekkjer

både forhandlingar om mogleg samanslåing, og i alle høve samarbeid for å utvikle regionen med visjon om å kunne ta ein posisjon mellom Ålesund og Førde.

Røysting:

Det vart først røysta over framlegget frå ordføraren som fekk åtte røyster, Odd A. Folkestad røysta mot.

Framlegget frå administrasjonen fekk null røyster og fall.

Tilråding i formannskapet - 09.02.2016 til kommunestyret:

Kommunestyret syner til K-sak 760/15 pkt. 3. Det vert vidare synt til møte mellom ordførarane i Volda, Ørsta, Hornindal og Stryn.

Under føresetnad av at kommunestyra i Hornindal og ev også Stryn gjer initiativ overfor Volda og/el. Ørsta, vedtek kommunestyret at mandatet i pkt. 3 i ovannemnde sak vert utvida til også å gjelde forhandlingar om intensjonsplan med desse kommunane. Mandatet dekkjer både forhandlingar om mogleg samanslåing, og i alle høve samarbeid for å utvikle regionen med visjon om å kunne ta ein posisjon mellom Ålesund og Førde.

Etter at det vart gjort vedtak i saka, kom ordføraren med framlegg om at møtet skulle lukkast, jf. kl. § 31, nr. 5.

Det vart samrøystes vedteke å lukke møtet.

Ordføraren orienterte om arbeidet i forhandlingsnemnda. Formannskapet drøfta saka, og kom med innspel til vidare forhandlingar med Ørsta kommune.

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret syner til K-sak 760/15 pkt. 3. Det vert vidare synt til møte mellom ordførarane i Volda, Ørsta, Hornindal og Stryn.

Under føresetnad av at kommunestyra i Hornindal og ev også Stryn gjer initiativ overfor Volda og/el. Ørsta, vedtek kommunestyret at mandatet i pkt. 3 i ovannemnde sak vert utvida til også å gjelde forhandlingar om intensjonsplan med desse kommunane. Mandatet dekkjer både forhandlingar om mogleg samanslåing, og i alle høve samarbeid for å utvikle regionen med visjon om å kunne ta ein posisjon mellom Ålesund og Førde.

I fall ein gjennom drøftingane endar opp med avtale med ei eller fleire av desse kommunane vil den rådgevande folkerøystinga 19. mai omfatte også den avtalen.

Valstyret får i så fall mynde til å gjere tilpassingar i høve vedtaket i K-sak 10/16.

SAMANDRAG AV SAKA:

Ordførarane i Hornindal og Stryn har vendt seg til ordførarane i Volda og Ørsta med tanke på å få signal og drøfte om ei større samanslåing (t.d. Ørsta, Volda, Hornindal og Stryn) kan vere aktuelt.

Rådmannen vil innstille på at kommunestyret gir forhandlingsnemnda mandat til å forhandle også med Hornindal og Stryn, evt om ein intensjonsplan som omhandlar alle 4 kommunane. Ein slik plan kan i sin yttarste konsekvens omhandle samanslåing dersom alle kommunane går for det, men i alle høve om samarbeid for å utvikle ein regional posisjon mellom Ålesund og Førde.

Ein vil vidare rå til at det vert gjeve mandat om å kunne forhandle fram intensjonsplan som eit alternativ med Hornindal og evt. også Stryn dersom det ikkje vert oppnådd semje mellom Volda og Ørsta kommune.

Rådmannen ser utfordringar med ein kommune som i geografi også omfattar Stryn, men meiner at dersom Stryn kommune ynskjer samanslåing over fylkesgrensa, så bør Volda kommune stille seg open for å forhandle fram dei ulike praktiske og strategiske løysingane ved ein slik storkoalisjon.

Bakgrunn for at saka no vert lagt fram.

Volda kommunestyre vedtok i møte 18.06.15, sak PS 70/15 i samband med Status pr. 1.halvår 2015 fylgjande;

- 1. Kommunestyret tek til vitende orienteringa i saksutgreiinga om status i prosessen.*
- 2. Kommunestyret tek ikkje i denne saka stilling til om Volda kommune skal halde fram som eiga kommune eller slå seg saman i ny og større kommune. Dette skal kommunestyret ta stilling til i juni 2016.*
- 3. Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting våren 2016, der ein felles intensjonsplan er eit vesentleg grunnlag for å gjere reelt val av spørsmålet om samanslåing. Med atterhald om dette vil Volda kommunestyre invitere til eit samarbeid med Ørsta kommune for å utarbeide intensjonsplan for samanslåing. Det kan i drøftingane med Ørsta kommune om felles intensjonsplan, verte aktuelt at også andre kommunar tek del i desse samtalene.*
- 4. Kommunestyret vedtek at det snarast råd skal gjennomførast ei lokal innbyggjarundersøking for Volda der også Ørsta er invitert til å delta. Dette for å kartlegge innbyggjarane sitt noverande syn på kva alternativ kommunen skal arbeide med fram mot folkerøystinga. Finansiering av undersøkinga er tildelte midlar frå Fylkesmannen tiltenkt arbeidet med kommunereforma.*
- 5. Kommunestyret har som intensjon å følge framdriftsplanen som er skissert i saksutgreiinga.*

Etter at dette vedtaket vart gjort har ordførarane i Hornindal og Stryn invitert ordførarane i Volda og Ørsta til møte med tanke på å drøfte om ei større samanslåing (t.d. Ørsta, Volda, Hornindal og Stryn) kan vere aktuelt. Dei to ordførarane var til stades i delar av felles kommunestyresamling for Volda og Ørsta i Loen 20. og 21. januar d.å. Forhandlingsutvala for Volda og Ørsta har vurdert om ein kan kome attende til Hornindal og Stryn etter at ein fått

til avklaring seg imellom. Ordførarane i Hornindal og Stryn har overfor media vore tydelege på at dei vil inn i prosessen no. Med så klare signal frå dei to ordførarane, er det naturleg at spørsmålet dei reiser vert teke opp og teke stilling til av Volda kommunestyre.

Vedtaket ovanfor, siste setning i pkt. 3 opnar for at kommunen kan samsnakke og evt. forhandle om intensjonsplan med andre kommunar enn Ørsta dersom situasjonen tilseier det.

Saka no vert lagt fram med tanke på å få ei attendemelding på om Volda skal ta imot invitasjonen frå Stryn og Hornindal og innleie drøftingar evt. forhandle om intensjonsplan også med desse kommunane.

Viktige føringar for strategival for Volda kommune

I samband med ovannemnde sak om status pr.1. halvår 2015(PS 70/15) og strategival for Volda kommune peika rådmannen på ekspertutvalet sitt syn om at ei kommune på 15 - 20.000 er ein høveleg storleik til dagens oppgåver og det oppgåvemeldinga gjer framlegg om. Dette betyr at Volda + Ørsta med sine om lag 20.000 ligg i denne kategori.

Ut frå ekspertutvalet sin definisjon og alminneleg oppfatning er det tvillaust at Volda/Ørsta utgjør ein kvardagsregion, der kommunane, næringsliv og det sivile samfunnet på ein elles god måte utfyller kvarandre. Det går også fram av Møreforskningsrapporten "Byregionen Volda- Ørsta", sjå <http://www.volda.kommune.no/nyhende/arkiv/byregionen-volda-orsta.27788.aspx>

Denne rapporten peikar vidare på at i ein polysentrisk tankegang (ein region med fleire senter), der ein viss grad av funksjonsdeling er eit vesentleg trekk, kan Volda-Ørsta vinne på at dei sjølv kan tilby ein annan type kompetanse og eit anna kunnskapsmiljø enn Ålesund og Ytre Søre sin suksess med den maritime kunnskapsklynga. Det kan vere eit gode for heile Sunnmøre. Sitat; *"Vi trur at det lønner seg å tenke stort; Volda-Ørsta bør sjå si rolle i ein større regional samanheng"*

Utgangspunktet for Volda er såleis at ein ynskjer å få forhandla fram ein intensjonsplan med Ørsta kommune.

Sjølv om det er knytt fleire usikkerheitsmoment til både kva konsekvensar det vil ha for kommunen å ikkje slå seg saman og vidare kva konsekvensar det nye inntektssystemet vil medføre, så tyder føringane at Volda kommune vil tape store summer på å stå åleine. Med det ein veit i dag vil difor **truleg ikkje alternativet å stå åleine vere ynskjeleg for Volda.**

Det regionale perspektivet

Visjonen om eit sterkt regionsenter på Søre Sunnmøre og Nordfjord handlar om fleire ting. På eine sida handlar den om å styrke Ø/V sin posisjon for å behalde og utvikle offentlege funksjonar, og legge til rette for at dei eksisterande tettstadane Ørsta og Volda vert styrka som naturleg sentrum i regionen, særleg med omsyn til handel og næring og som bu- og arbeidsmarknad. Vi ønskjer levande og livskraftige bygder i heile den nye kommunen. Eit sterkt regionsenter er viktig for å gje liv til bygdene. Det er viktig å understreke at å bygge eit attraktivt regionsenter i denne omgong ikkje handlar om å søke bystatus. Det handlar om å utvikle og styrke tettstadane sine kvalitetar slik at dei held fram med å utfylle kvarandre på ein god måte, og at den samla attraktiviteten til Ø/V vert enno større enn den er i dag. Ein ny

kommune som sterk regional drivkraft til å utvikle menneske og infrastruktur til trivsel og tryggleik for folk, der framtidsansvar, lokal identitet og gode tenester står sentralt.

På den andre sida handlar visjonen om å bygge eit tydeleg regionsenter for omlandet som naturleg høyrer til Ørsta og Volda med dagens vegsamband; Nordfjord og Søre Sunnmøre. Dette som ei motvekt mot sentraliseringskreftene og dei store og mellomstore byane som tiltrekk seg arbeidskraft, kompetanse og offentlege investeringsmidlar. Ein sterk og attraktiv region er viktig for å kome i posisjon for regionale/statlege utviklingsmidlar. Døme på dette kan vere midlar over Nasjonal Transportplan til samferdsleprosjekt som Voldatunnellen og Ørstaffjordkryssing, samt å kome i posisjon i høve til ferjeavløysingsmidlane for fjordkryssing. Ei rolle som regionsenter gir den nye kommunen ein sterk posisjon i samfunnsutviklinga og styrka muligheiter for styring.

I ein slik tankegang der Volda og Ørsta bør sjå si rolle i ein større samanheng, vil også initiativet frå Hornindal og ev. også Stryn med grunnlag i kommunikasjonane austover vere positivt med tanke på at indre Nordfjord også vil kunne vere ein del av denne regionen. Initiativet frå desse to kommunane signaliserer ei interesse om å sjå eit større fellesskap og bør svarast opp i samband med kommunereformprosessen, enten dette resulterer i samanslåing eller eit aktivt gjensidig forpliktande samarbeid. Felles interesse for å sikre å styrke statlege arbeidsplassar med eit regionalt og til dels nasjonalt nedslagsfelt t.d. både flyplass, HELFO, høgskule og sjukehus vert viktig i eit slikt perspektiv.

Vertskommunefunksjonen for desse funksjonane gjer Volda og Ørsta sentrale i ein slik region og fleire funksjonar kan muligvis bli tilført utanfrå. Hornindal og Stryn med si sterke reiselivs- og næringsssatsing vil klart styrke ein slik region.

Rapporten frå Møreforsking er ikkje uttømande når det gjeld effekten av Kvivsvegen. Datagrunnlaget var til dels henta inn før ein kan seie noko sikkert om effekten, men det er likevel tvillaust at sambandet har ”reduert avstanden” mellom Volda/Ørsta og Indre Nordfjord. Ein har såleis fått eit større tilgjenge til tenester, arbeidsplassar, handel, reiseliv og kultur og det har i seg sjølv lagt eit godt grunnlag for større muligheiter for utvikling av denne regionen.

Demokrati og tenesteyting

Ei utfordring med ei eventuell storkommune med alle dei fire kommunane vil vere den demokratiske dimensjonen, og ein kan stille spørsmålet om storleiken på den nye kommunen med areal frå Festøy til Utvik vil kunne ha negative konsekvensar for lokaldemokratiet. Det vil også skape utfordringar for organisering av tenesteytinga. Dersom prosessen skulle ende opp med at kommunestyra går for ei slik løysing, vil det i alle høve krevje at ein måtte tenke nytt omkring modell for politisk organisering i ei så stor kommune med så mange tettstader og spreidd busetnad.

Alternativ til Ørsta

Tidlegare utgreiingar og innbyggjarundersøkingar har vist at det for Volda er naturleg å slå seg saman med Ørsta kommune. Det ideelle ville vere at desse to kommunane ser eit felles moglegheitsbilde for å ta ein regional posisjon og konsentrere seg om fellestiltak for å realisere denne. Det kan dukke opp skjer i sjøen for å få dette til. Erfaringar frå liknande

prosessar andre stader viser at slike prosessar kan strande dersom ein ikkje er bevisst på å tenkje overordna med fokus på at ein i lag skal byggje ny kommune og dele plikter og rettar ut frå at alle innbyggjarar er like mykje verdt. Rådmannen har respekt for at dette er krevjande prosessar, særleg med kort tidshorison, og at eit forhandlingsresultat kan oppfattast på ulike måtar hos innbyggjarane i dei to kommunane. Forhandlingsnemndene har ei krevjande utfordring, særleg å informere innbyggjarane om fordelar og ulemper i forkant av folkeavrøystinga. Volda kommune bør for sin del tenkje alternativ dersom det skulle oppstå brot i forhandlingane, eller at folket/kommunestyret i ei av kommunane seier nei ved endeleg avgjerd. Ideelt sett skulle rådmannen ynskje at Stortinget hadde fastsett reglar for kommunesamanslåing basert på prinsipp om likeverd der ein unngjekk å bruke store ressursar på lange forhandlingsrunder. Eit slikt likeverdsprinsipp ville også byggje ei plattform som ville forenkle og gjere det enklare å drifte den nye kommunen.

Etter opninga av Kvivsvegen er Hornindal særleg nær Volda, og det er tettare busetting på Volda sida nær Grodås enn det er mot Stryn. Dette gjer det naturleg å sjå tenesteytinga i samanheng for Hornindal, Austefjord og Bjørke uavhengig av kommunestruktur, men felles kommune vil gjere dette enklare og meir økonomisk fordelaktig. Oppnår ein ikkje forhandlingsløyning med Ørsta, med eller utan fleire kommunar, så bør Volda kommune ha alternativet Volda og Hornindal og ev. også Stryn.

Sluttord

Med tanke på ta signala i Møreforsking sin rapport er spørsmålet no om ein greier å sjå dei overordna perspektiva og einast om kva som må til for at ein gjennom kommunereforma kan ta ein regional posisjon.

Om resultatet av drøftingane mellom dei 4 kommunane ikkje fører til intensjonsplan om mogleg samanslåing, vil likevel den gode dialogen kommunane i mellom og som ein har oppnådd vere sær s viktig med tanke på det vidare samarbeidet og utvikling av ein felles region mellom Førde og Ålesund.

Med denne saka får ein avklart korleis Volda kommunestyre vil forhalde seg til initiativet som er reist frå ordførarane i Stryn og Hornindal. Desse kommunane har i tidleg fase skissert mogleg samanslåing med Volda og Ørsta som eitt av alternativa. Desse to kommunane har forhandla om intensjonsavtale. Dersom Volda kommunestyre utvidar mandatet, så vert dette å arbeide vidare med frå forhandlingsutvalet under føresetnad av at kommunestyra i Hornindal og ev. også Stryn har gjort vedtak om at dei vil ta initiativ om forhandlingar om samanslåing eller forpliktande samarbeid over fylkesgrensa. Rådmannen føreset med bakgrunn i ordførarane sine initiativ at dei avklarar dette med sine kommunestyre snarast råd.

Ulike konstellasjonar kan ha driftsøkonomiske konsekvensar i høve til inntektssystemet. Dette er forhold som forhandlingsnemnda må vurdere dersom det vert forhandlingar utover Volda/Ørsta-alternativet, og at endeleg løyning byggjer på kva som samla sett er tenleg for

Volda kommune. Først er det berre fremja forslag om endring i inntektssystemet, og endeleg avklaring av dette vil kome i samband med handsaming av kommuneproposisjonen til våren.

Rune Sjurgard
Rådmann

Asbjørn Moltudal
Rådgevar

Utskrift av endeleg vedtak:

Forhandlingsnemnda for Volda kommune
Ørsta kommune
Hornindal kommune
Stryn kommune
Sunnmøre Regionråd
Fylkesmannen i Møre og Romsdal
KS Møre og Romsdal